

KREDITILSYNET

Årsmelding
for 1992

KREDITTILSYNET

Kontoradr.:
Østensjøveien 43

Postadr.:
Postboks 100, Bryn
0611 Oslo

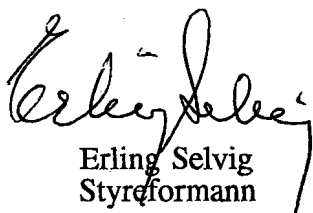
Telefon: 22 93 98 00
Telefax: 22 63 02 26

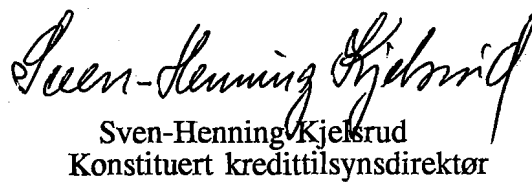
FORORD

Kredittilsynet legger med dette fram årsmeldingen for 1992.

Årsmeldingen omhandler så vel viktige utviklingstrekk på tilsynsområdene som hovedpunkter i Kredittilsynets arbeid. En nærmere beskrivelse av arbeidet på de enkelte tilsynsområdene er trykket som eget vedlegg til årsmeldingen.

Oslo, 13. april 1993

Erling Selvig
Styreformann

Sven-Henning Kjelsrud
Konstituert kredittilsynsdirektør

GENERELLE UTVIKLINGSTREKK OG PRINSIPIELLE TILSYNSSPØRSMÅL

1.1	Hovedtrekk i arbeidet i 1992	4
1.2	Vurderinger av tilsynet med finansnæringen	6
1.3	Utviklingen i finansinstitusjonene	8
1.4	Utviklingen i verdipapirmarkedet	12

TILSYNSVIRKSOMHETEN I 1992

2.1	Finansinstitusjoner	14
2.2	Revisortilsynet	15
2.3	Verdipapirhandelen	15
2.4	Eiendomsmegling	16
2.5	Inkassovirksomhet	17
2.6	Granskingsutvalgets arbeid	18

ENDRINGER I LOVER OG FORSKRIFTER

3.1	Forvaltning av regelverket	19
3.2	Lov- og forskriftsendringer på bank-, finans- og forsikringsområdene	20
3.3	Lov- og forskriftsendringer på verdipapir-områdene	21
3.4	Forskriftsendringer på regnskapsområdet	22

SAMARBEIDSSPØRSMÅL

4.1	Samarbeid med norske institusjoner	23
4.2	Internasjonalt samarbeid	23

ADMINISTRATIVE FORHOLD

5.1	Styret	25
5.2	Organisatoriske og personellmessige spørsmål	26
5.3	Økonomiske forhold	27
	Oversikt over tilsynsområder	28
	Organisasjonsplan for Kredittilsynet	29

Generelle utviklingstrekk og prinsipielle tilsynsspørsmål

1.1

HOVEDTREKK I ARBEIDET I 1992

Den alvorlige krisen i finansnæringen fortsatte i 1992. Årsakene til bankkrisen har vært analysert i flere sammenhenger. Analyser av bankkrisen førte også til vurderinger av hvordan det offentlige tilsynet med finansnæringen best burde organiseres. Til sammen har dette satt sitt preg på Kredittilsynets arbeid og ført til at 1992 på mange måter har vært et krevende og urolig år for etaten.

Banktilsynet har fortsatt hatt høy prioritet i Kredittilsynet. I forbindelse med kapitaltilførselen til de tre store forretningsbankene i 1991 ble det stilt en rekke vilkår fra Statens Banksikringsfonds side. Det viktigste kravet var at de tre bankene skulle ha som styringsmål minst et resultat i balanse for 1992. De ble også pålagt konkrete krav til kostnadsreduksjoner i 1992. Bankene har med god margin oppfylt kostnadsreduksjonskravet. Reduksjonen i kostnadsnivået må også ses på bakgrunn av at forretningsbankene i de foregående år, fra 1988 til 1991, gjennomførte kostnadsreduksjoner og en betydelig reduksjon i antall ekspedisjonssteder. Til tross for kostnadsreduksjonene er kostnadene fortsatt høye sett i forhold til balansen og etterspørselen etter banktjenester.

Målet om et resultat i balanse for 1992 ble på langt nær nådd for de tre store forretningsbankene.

Bankenes resultat avhenger av:

1. Nettorenten2. Andre inntekter (utenom renter)3. Kostnadene til drift av banken4. Tap på utlån og garantier.

Til tross for store forskjeller i rentemarginer mellom bankene, er den viktigste årsaken til de dårlige resultatene etter Kredittilsynets oppfatning de store tapene og inntektsbortfallet som følge av stor beholdning misligholdte lån. Resultatet blir ikke tilfredsstillende før tapene er vesentlig redusert. Konkurransen med de øvrige bankene og med andre finansinstitusjoner tilsier at de store forretningsbankene neppe kan øke differensen mellom innskudds- og utlånsrenter. Potensialet for ytterligere kostnadsreduksjoner er lite sammenliknet med utlånstapene.

I høykonjunkturårene 1984-86 fant det sted en meget sterk vekst i bankenes og andre finansinstitusjoners utlån. De første symptomer på krise viste seg ved stigende utlånstap i 1987. Deretter steg utlånstapene fra år til år med 1991 som det hittil verste tapsåret. Selv om de bokførte utlånstap gikk noe ned i 1992, ligger de fortsatt høyt. Tapene har i stor utstrekning vært knyttet til lån gitt i perioden 1984-86 og hovedtyngden av tapene har kommet på lån til næringslivet selv om bankene også har hatt store tap innenfor personkundemarkedet.

Tapene reflekterer at norsk økonomi har gått gjennom den første virkelige nedgangsperiode siden den andre verdenskrig. Bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge var i 1992 fortsatt under nivået for 1986. Arbeidsledigheten var høyere enn noen gang siden krigen, og steg gjennom året. Prisfallet på fast eiendom holdt fram på fjerde året. Bedrifter og husholdninger hadde fortsatt store økonomiske problemer. En kan ikke regne med noen vesentlig reduksjon i tapene før tilstanden i norsk økonomi generelt blir bedre. Situasjonen kan imidlertid bli noe lettere dersom rentenedgangen fortsetter og fører til at prisene på fast eiendom stiger. Balanse i regnskapene vil likevel bli vanskelig å oppnå i 1993. Bankenes beholdning av nullstilte og misligholdte lån vil trolig bli en belastning i mange år framover både når det gjelder fundingkostnader og driftskostnader.

Nye årsoppgjørskrav og tapsregelverk for banker trådte i kraft i 1992. Den offentlige debatten om tapsreglene fortsatte. Det synes nå som regelverket er alminnelig godtatt som riktig i henhold til lover og god regnskapsskikk.

Det ble i 1992 gitt konsesjon til en ny forretningsbank (Kredittbanken). Etter en endring i finansieringsvirksomhetsloven i desember 1991, ble det tillatt å danne såkalte blandede konserner, det vil si konserner med både banker og forsikringsselskaper. Myndighetene mottok i 1992 tre søknader om konsesjon til å danne blandede konserner. En av søknadene ble ferdigbehandlet i 1992, og resulterte i at Kredittilsynet tilrådte at Sparebanken NOR skulle få tillatelse til å overta forsikringsselskapet Alfa. Bare ett forsikringskonsern søkte i 1992 om etablering av bank i samsvar med de nye konsernreglene. Konsentrasjonstendensene i forsikringsnæringen fortsatte ved at Gjensidige Forsikring A/S i 1992 fikk konsesjon til å eie inntil 100 prosent av aksjene i Forenede-Gruppen A/S.

Kapitalavkastningen i forsikringsbransjen ble svekket i de to første tertial i 1992 som følge av utviklingen i eiendoms- og verdipapirmarkedene, men tok seg noe opp igjen mot slutten av året. I samsvar med virksomhetsplanen for 1992 ble det foretatt en omprioritering av ressursene til fordel for forsikringstilsynet. I de tidligere år hadde utviklingen av bankkrisen gjort det nødvendig å konsentrere arbeidet mest mulig om bankene. Dermed ble forsikring hengende etter, noe som nødvendigvis måtte føre til at Kredittilsynet ikke lenger hadde den informasjon og oppdatering som var ønskelig. Dette - sammen med noe redusert arbeidspress i banktilsynet - tilsa slik omprioritering.

Det ble i 1992 utført et langt mer omfattende tilsynsarbeid i forsikringssektoren enn i tidligere år, og det institusjonsrettede tilsyn bygger på erfaringer fra banktilsynet. I 1992 ble også selve inspeksjonsvirksomheten i forsikringssektoren vesentlig trappet opp og fordoblet i forhold til 1991. Før årsskiftet 1991/92 var dette blant annet forberedt ved planlegging av omfattende inspeksjon i selskapene i UNI Storebrand-konsernet. Dette opplegget var i hovedsak gjennomført i løpet av første halvår 1992, men en god del oppfølgingsarbeid pågikk helt fram til morselskapet i landets største forsikringskonsern, UNI Storebrand A/S, ble satt under offentlig administrasjon 25. august 1992 som følge av de likviditetsproblemer selskapets deltagelse i Skandiaoppkjøpet medførte. Selskapets styre meldte da fra til Kredittilsynet om at selskapet ikke ville være i stand til å dekke sine forpliktelser etter hvert som de forfalt. Både de problemene administrasjonsordningen medførte, og arbeidet med løsninger førte til en omfattende ressursinnsats for Kredittilsynet.

Krisen i UNI Storebrand ble etterfulgt av store problemer i investerings-selskapet Investa. Selv om Investa ikke er under etatens tilsyn, bidro krisen i dette selskapet til et betydelig oppfølgingsarbeid i Kredittilsynet for å kartlegge konsekvensene for fondsmeglerforetakene og sertifikatmarkedet.

Flere av finansieringsforetakene, blant annet selskaper tilknyttet forsikringskonsern, fikk i løpet av 1992 problemer med likviditet og funding. Noen søkte dette avhjulpet ved å søke om bankkonsesjon med de fordeler dette ville medføre i form av låneadgang i Norges Bank, og adgang til å motta innskudd fra allmennheten. To kredittforetak fikk bankkonsesjon i 1992.

Internasjonaliseringen av finans-, forsikrings- og verdipapirmarkedene fortsatte, og krevde et aktivt engasjement fra Kredittilsynet. Kredittilsynet har bistått Finansdepartementet i arbeidet med de nødvendige lovendringer som må være på plass før EØS-avtalen eventuelt trer i kraft.

I løpet av de siste årene har det vært en klar økning i antall klager på revisorer. Etableringen av et mer aktivt tilsyn med revisorene ble fullført i 1992. Revisortilsynet ble skilt ut som en egen seksjon. Gjennom oppbygging av et revisorregister og kobling mot Foretaksregisteret i Brønnøysund er kontrollmulighetene bedret i løpet av året.

1.2

VURDERINGER AV TILSYNET MED FINANSNÆRINGEN

Årsakene til bankkrisen har vært gjenstand for flere analyser. Senter for anvendt forskning avsluttet i 1990 et prosjekt om økonomiske årsaker til bankkrisen i Norge. På oppdrag fra Finansdepartementet videreførte Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning ved Norges Handelshøyskole prosjektet og la i april

1992 fram en rapport om bankkrisen i Norge. Videre la et utvalg under ledelse av professor Preben Munthe fram en utredning (NOU 1992:30) om bankkrisen.

I begge rapportene som ble lagt fram i 1992, ble Kredittilsynets rolle omtalt i til dels kritiske vendinger. Kredittilsynet har i sine uttalelser til rapportene imøtegått en del av kritikken mot tilsynets arbeid.

Som følge av krisen i UNI Storebrand ble det ved kongelig resolusjon i september 1992 nedsatt et utvalg som skulle avklare og vurdere myndighetenes håndtering av forhold rundt UNI Storebrand (Sandene-utvalget).

Organiseringen av det offentlige tilsynet med finansnæringen har i den senere tid vært drøftet både i Norge og i andre land. Den viktigste foranledningen til denne vurderingen i Norge er de spørsmål som har vært reist om Kredittilsynets rolle i bankkrisen.

I Finanskomiteens merknader i Innst.O. nr 14 (1991-92) uttalte komiteen at det nå var behov for en grundig vurdering av tilsynsorganenes rolle under utviklingen av bankkrisen. Under henvisning til Munthe-utvalget mente komiteen at det blant annet var viktig å få belyst om Kredittilsynet og tilsynsorganene for øvrig hadde den nødvendige kompetanse og om virksomheten var organisert på en hensiktsmessig måte.

En mulig omorganisering for å styrke tilsynet kunne være å slå sammen Kredittilsynet og Norges Bank. For å få vurdert ulike sider ved dette alternativet, nedsatte Finansdepartementet i februar 1992 en arbeidsgruppe under ledelse av finansråd Arne Øien. Arbeidsgruppen avga sin rapport i april 1992. Gruppens medlemmer med unntak av Kredittilsynets styreformann anbefalte en sammen slåing av de to institusjonene.

Gruppens arbeid dannet grunnlag for en stortingsmelding som ble lagt fram i mai 1992. Tre mulige alternativer ble vurdert. En mulighet var full sammen slåing mellom Kredittilsynet og Norges Bank, en annen videreføring av nåværende organisering. Det tredje alternativet innebar en mellomløsning der tilsynsarbeidet med stor grad av selvstendighet skulle utføres innenfor sentralbanken.

Stortinget behandlet organiseringen av det offentlige tilsynet med finansnæringen i oktober 1992. En sluttet seg enstemmig til Finanskomiteens innstilling om at Kredittilsynet skulle fortsette som en selvstendig, uavhengig og styrket institusjon. På bakgrunn av Stortingets behandling foretok Kredittilsynet en gjennomgang av strategier, arbeidsform og behov for ressurs- og kompetansemessig styrking.

I Finanskomiteens innstilling ble det gitt uttrykk for at Norges Bank ikke burde være representert i Kredittilsynet styre, men at det burde være en observatør fra Norges Bank til stede i styremøtene. Visesentralbanksjef Kjell Storvik bad seg derfor fritatt fra sitt styreverv fra 9. oktober 1992.

Finanskomiteen forutsatte videre at det ble gjennomført tiltak for å styrke samarbeidet og koordineringen med Norges Bank, blant annet for å sikre Kredittilsynet tilgang på den nødvendige samfunnsøkonomiske kompetanse. Kredittilsynet foreslo overfor Norges Bank i desember 1992 å nedsette en arbeidsgruppe for vurdere samarbeidet mellom de to institusjonene.

Arbeidsgruppen har foretatt en gjennomgang av de ulike områder hvor det er grunn til å tro at en videreutvikling av samarbeidet mellom Kredittilsynet og Norges Bank kan være ønskelig. På grunnlag av denne gjennomgangen har arbeidsgruppen kommet med forslag for å bedre samarbeidet på en del områder. Samarbeidet bør omfatte forhold som dekker hele det finansielle system, det vil si de ulike finansinstitusjonene og verdipapirmarkedet. Begge institusjoner kan derigjennom trekke veksler på kunnskap og erfaringer i den andre institusjonen. Unødig dobbeltarbeid kan også unngås.

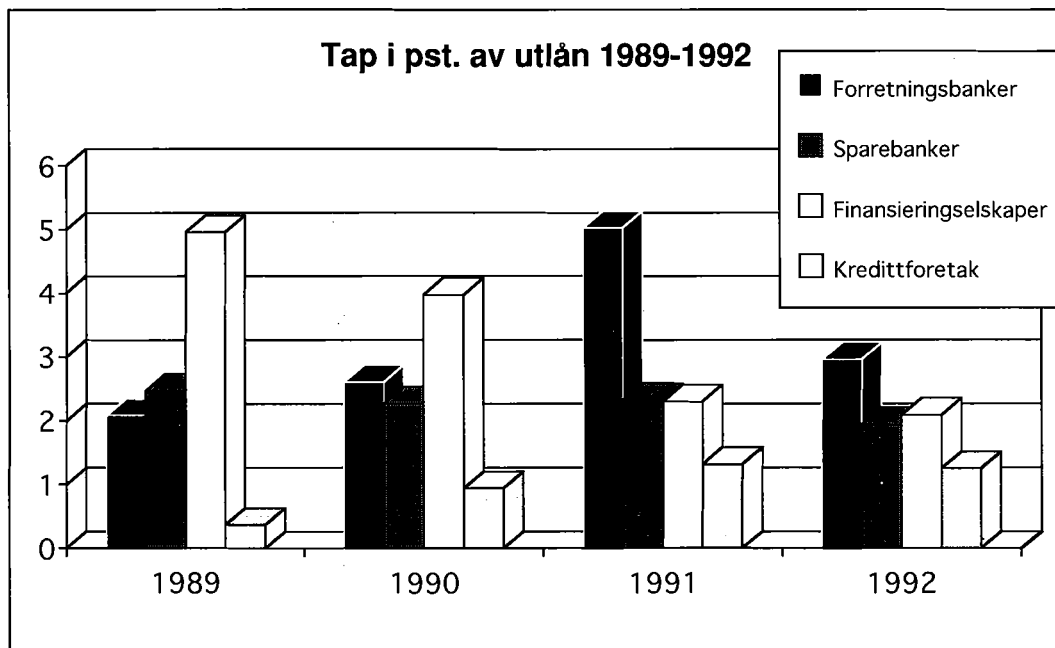
Kredittilsynets bistand til de ulike utvalg som er omtalt ovenfor, har lagt beslag på store ressurser i 1992.

1.3

UTVIKLINGEN I FINANSINSTITUSJONENE

Finansinstitusjonene bokførte også i 1992 betydelige utlånstap, men lavere enn for kriseåret 1991. Tilgangen på misligholdte lån var imidlertid på samme nivå i 1992 som i 1991. Totalt bokførte bankene og finansieringsforetakene ca. 14,3 milliarder kroner i utlånstap i 1992. Dette var en reduksjon på om lag 9 milliarder kroner i forhold til året før.

Til tross for nedgangen ligger tapene fremdeles på et høyt nivå, men mange banker, særlig mindre sparebanker, har oppnådd klart forbedrede og gjennomgående positive driftsresultater. De store spare- og forretningsbankene derimot er fortsatt hardt rammet. Figuren nedenfor viser tap i prosent av utlån for banker og finansieringsforetak for perioden 1989-1992.

Figuren viser at utlånstap i prosent av utlån er redusert for både spare- og forretningsbankene fra 1991 til 1992. Selv om reduksjonen var størst for forretningsbankene, er det fremdeles disse som taper mest på sine utlån. Andelen av tap på utlån i personmarkedet er stigende, men næringslivsutlånene utgjør fremdeles klart størstedelen av tapene.

Næringer med spesielt høye tap er hotell/restaurant, jordbruk/fiske og finansieringsvirksomhet/eiendomsdrift

Tap på personlån i prosent av totale tap på utlån var i 1992 15,4 prosent for forretningsbankene og 31,3 prosent for sparebankene.

Finansinstitusjonene har fremdeles betydelig mislighold og mange næringslivskunder i utsatte risikokategorier. Utviklingen i tap på utlån vil avhenge av den økonomiske utviklingen fremover.

Ved utgangen av 1992 var minstekravet til kapitaldekning for banker og finansieringsforetak 8 prosent og for forsikringsselskapene 4,25 prosent. De fleste selskapene tilfredstilte disse kravene.

En rekke selskaper forbedret sin kapitaldekning gjennom 1992. Følgende faktorer bidro til denne forbedringen:

- Innføring av uspesifiserte tapsavsetninger som et tredje element i den ansvarlige kapitalen utover tilleggs kapital og kjernekapital.
- Støtte fra Statens Banksikringsfond til problembankene.
- Positiv resultatutvikling i flere finansinstitusjoner.
- Inntektsføring i forbindelse med oppløsning av en bloc fondet.
- Balansenedbygging.

I en overgangsperiode med gradvis nedtrapping fra 2. kvartal 1992 til og med 4. kvartal 1995 kan uspesifiserte tapsavsetninger medregnes i den ansvarlige kapitalen i tillegg til kjerne- og tilleggs kapitalen. Innføringen av denne bestemmelsen har bidratt positivt til mange finansinstitusjoners kapitaldekning i 1992.

Videre har oppløsning av det tidligere en bloc fondet for enkelte finansinstitusjoner medført økning i kjernekapitalen på grunn av inntektsføring. Dette gjelder spesielt for sparebankene.

Enkelte banker har fått krisehjelp av Statens Banksikringsfond og således økt kjernekapitalen i 1992. Uten tilskuddene ville disse bankene neppe oppfylt minstekravene til kapitaldekning ved utgangen av 1992. Dette gjelder spesielt for de store forretningsbankene og enkelte store sparebanker. Tilskudd er gitt under visse forutsetninger om kostnads- og balansereduksjoner i de berørte bankene.

For forsikringsselskaper blir minstekravene til kapitaldekning gradvis trappet opp fra 4,25 prosent ved utgangen av 1992 til 8 prosent ved utgangen av 1997. Balansereduksjoner eller økt ansvarlig kapital vil være en nødvendighet for enkelte forsikringsselskaper dersom minstekravet skal oppfylles de nærmeste årene.

Ved årsskiftet 1991/92 traff Kredittilsynet tiltak for å styrke livselskapenes soliditet, blant annet ved krav om redusert beregningsrente ved premiefastsattelsen og mer tilbakeholdelse av overskudd. I 1992 har Kredittilsynet fastsatt utfyllende regler om gjennomføringen av kravene til forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring. Generelt sett har selskapene innrettet seg i samsvar med kravene fra Kredittilsynet.

Nye regler for regnskapsmessig behandling av skatt ble innført i 1992. Som følge av utsatt skatt-modellen inngår egenkapitaldelen av de tidligere skattemessige betingede avsetningene i kjernekapitalen fra og med 4. kvartal 1992.

Skatteforpliktelsen som hvilte på disse avsetningene, føres som gjeld. Isolert sett har denne endringen redusert tilleggskapitalen og økt kjernekapitalen for selskaper som hadde skattemessige betingede avsetninger.

De største norske banker har i de seneste årene basert en stor del av sin virksomhet på penger fra utlandet. Bankkrisen og siste års hendelser i UNI Storebrand har imidlertid ført til at utlandet er mindre villig enn før til å låne norske finansinstitusjoner penger. Trekkadgang (lines) som norske banker har hatt i utenlandske banker, er ofte blitt kuttet ut eller redusert. Nedgraderingen av skandinaviske banker hos utenlandske ratingbyråer og fortsatt framleggelse av dårlige regnskapstall har medvirket til at utenlandsk skepsis er vedvarende.

Norske banketableringer i utlandet opplever også denne situasjon, og har til dels store problemer med å funde seg i lokal valuta. Det er fortsatt slik at norske morbanker har vært noe bedre stilt med hensyn til funding fra utlandet, og fundingen skjer derfor i større grad enn tidligere via morbank.

I 1992 ble bankenes brutto valutagjeld redusert med 18,8 milliarder kroner. Dette skyldes dels at bankene har foretatt en nedbygging av valutafinansieringen, men også at norske banker som følge av bankkrisen har problemer med å få lånt inn valuta. Høstens valutakrise snudde for en tid dette problemet på hodet. Bankene fikk da så store innskudd i valuta fra kundene at tilgangen til dels førte til problemer med å tilfredsstille kapitaldekningskravene.

Valutavirksomheten har også gått ned som et ledd i den reduksjon av forretningsvolumet de større bankene har gjennomført, dels etter pålegg fra Statens Banksikringsfond.

Passivastrukturen i sparebanker pr. 31/12 1989-1992

Sparebanker	1992	1991	1990	1989
1. Innskudd/innlån i NOK (inkl. obligasjoner og sertifikater)	83,5%	81,3%	72,0%	71,3%
2. Innskudd/innlån i valuta (inkl. obligasjoner og sertifikater)	3,7%	4,6%	7,9%	7,3%
3. Lån til Norges Bank	4,4%	5,8%	11,6%	12,8%
4. Øvrige poster	8,4%	8,3%	8,5%	8,6%
I alt	100%	100%	100%	100%
Sum gjeld og egenkapital (mrd. kr)	239,5	241,9	251,1	245,2

Passivastrukturen i forretningsbanker pr. 31/12 1989-1992

Forretningsbanker	1992	1991	1990	1989
1. Innskudd/innlån i NOK (inkl. obligasjoner og sertifikater)	61,1%	56,0%	49,3%	50,8%
2. Innskudd/innlån i valuta (inkl. obligasjoner og sertifikater)	23,1%	26,1%	32,2%	32,1%
3. Lån til Norges Bank	7,6%	9,6%	9,1%	7,7%
4. Øvrige poster	8,2%	8,2%	9,4%	9,4%
I alt	100%	100%	100%	100%
Sum gjeld og egenkapital (mrd. kr)	375,4	344,6	382,0	360,9

1.4

UTVIKLINGEN I VERDIPAPIRMARKEDET

Valutauro og høyt rentenivå har langt på vei vært bestemmende for utviklingen i det norske verdipapirmarkedet i 1992. Økt rentenivå innebærer isolert sett også et press på kursene, både for aksjer og obligasjoner. Det norske aksjemarkedet var hele 1992 preget av den vedvarende usikkerheten med hensyn til utviklingen i internasjonal økonomi, i særlig grad den amerikanske.

Bankkrisen, problemene i UNI Storebrand og Investa, samt usikkerheten rundt enkelte obligasjonsutstedende foretak førte til svekket tillit til det norske verdipapirmarkedet og skjerpet investorenes krav til risikokompensasjon ved investering i verdipapirer. Også denne tendensen bidro til å presse kursnivået og redusere markedsaktiviteten gjennom store deler av året.

Omsetningen i rentebærende papirer (obligasjoner og sertifikater) steg fra ca. 450 milliarder kroner i 1991 til ca. 580 milliarder kroner i 1992. De seneste årenes stigende underskudd på statsbudsjettet har gitt staten et økt lånebehov. For markedet innebærer de statlige låneopptakene en "bench-mark" som letter prisingen i obligasjonsmarkedet, og som kan få markedet til å fungere mer effektivt. Ca. en tredjedel av obligasjonsomsetningen i 1992 var knyttet til statsobligasjoner.

Aksjeomsetningen over Oslo Børs ble redusert fra ca. 75 milliarder kroner i 1991 til ca. 63 milliarder kroner i 1992. Det ble omsatt opsjoner for 130 millioner kroner, mens futuresomsetningen var beskjedne 98 millioner kroner. Oslo Børs aksjeindeks falt med ca. 10 prosent i løpet av året. Nok en gang opplevde vi at det norske aksjemarkedet var preget av store kursfluktasjoner.

Totalindeksen steg raskt fra 413,6 ved forrige årsskifte til årstopp 464,2 (12,3 prosent) den 17. januar 1992. Derfra falt indeksen med 35,4 prosent til bunnivå 25. august, for så å stige med 24 prosent fram til årsskiftet.

Betydelige kursfluktuasjoner var i 1992 ikke noe særnorsk fenomen, men preget også de fleste europeiske fondsbørser. Kursfallet var imidlertid særlig sterkt og vedvarte lenger i det norske markedet. Dette må blant annet ses i sammenheng med den særnorske aksjonærsammensetningen med stort innslag av institusjonelle investorer som opererer kortsiktig.

De store endringene i eierstrukturen innen bank og forsikring, samt fortsatt svak utvikling innenfor eiendomsbransjen har for øvrig redusert mulighetene for å oppnå en bredt sammensatt norsk aksjeportefølje.

Den labile situasjonen i aksjemarkedet har hatt negativ effekt på emisjonsaktiviteten og således virket hemmende på tilførselen av risikokapital til næringslivet. Riktignok kunne emisjonsvolumet noteres til ca. 5,7 milliarder kroner. Kun en mindre del var imidlertid resultat av ordinære plasseringer i det norske markedet. En betydelig andel kunne henføres til plasseringer utenfor Norge og til emisjoner i tilknytning til statlige støttetiltak. Kværners emisjon på totalt 993 millioner kroner var den eneste offentlige emisjonen av betydning i det norske markedet hvor investorene viste vilje til å tegne seg uten noen form for bistand fra myndighetenes side.

For de største norske foretakene er det etterhvert etablert tilfredsstillende adgang til de internasjonale kapitalmarkedene. Utviklingen er imidlertid bekymringsfull for små og mellomstore bedrifter som har større vanskeligheter med å trekke til seg utenlandske investorer.

Usikker betalingsevne hos obligasjons- og sertifikatdebitorer og store kurssvingninger i markedet har i enkelte perioder krevet en skjerpet beredskap fra Kredittilsynet. Manglende stabilitet på eiersiden har også gjort det aktuelt å ha en løpende dialog med enkelte meglerforetak.

Tilsynsvirksomheten i 1992

2.1

FINANSINSTITUSJONER

Det dokumentbaserte tilsynet omfatter analyser av finansinstitusjoner og forsikringsselskaper, analyser av kapitaldekningen, revidering av regnskap- og kapitaldekningsdata, kontroll av ulike lovkrav, gjennomgåelse av årsoppgjør, samt forbedring av eksisterende databaser. Videre skjer det utviklingsarbeid vedrørende avsetninger i skadeforsikring, tidligvarslingssystemer, rapporteringsbehov, informasjonsinnhenting og analysemetoder.

Det ble etter omorganiseringen i 1991 opprettet fem arbeidsgrupper som skulle foreta utviklingsarbeid. På grunn av betydelig analysebehov knyttet til løpende saker og begrenset analysekapasitet, har det i 1992 vært vanskelig å prioritere langsiktig utviklingsarbeid med forbedring av eksisterende rapporteringsrutiner og tidligvarslingssystemer for finansinstitusjoner. Det har derfor vært begrenset aktivitet i arbeidsgruppene.

Drift av det eksisterende tidligvarslingssystemet, utarbeiding av kvartalsrapporter for alle typer av finans- og forsikringsselskaper og øvrig overvåking fortsatte i 1992. Bransjeanalyser og prognoser for bankenes og forsikringsselskapenes kapitaldekning ble intensivert i løpet av 1992. Konsekvensanalyser med alternative framskrivninger for resultat og kapitaldekning utarbeides i dag hyppigere enn tidligere.

I 1992 ble det innført kvartalsvis resultatrapportering for alle finansinstitusjonene. Fra 1. januar 1992 ble det tatt i bruk nytt kunngjøringsformular for regnskapene.

I tilsyn med finansinstitusjonene hadde **bankene** høy prioritet også i 1992. Det ble således gjennomført 54 inspeksjoner i spare- og forretningsbankene (mot 56 i 1991 og 43 i 1990). Av disse inspeksjonene er hovedtyngden gjennomført i de største banker med de alvorligste kriseproblemene. Disse bankene er også fulgt opp gjennom hyppige møter i Kredittilsynet. I enkelte spesielle situasjoner er krisebankene i tillegg gitt pålegg om daglige eller ukentlige rapporteringer av sentrale nøkkeltall, for eksempel når det gjelder valutaeksponering, likviditets- og fundingutvikling.

Tilsynet med **forsikringsselskapene** er vesentlig trappet opp i 1992. Antallet inspeksjoner ble fordoblet i forhold til det forutgående år (26 i 1992 mot 13 i 1991). I tillegg ble det holdt en rekke oppfølgingsmøter i Kredittilsynet med ulike forsikringsselskaper i løpet av året. Foruten budsjett- og regnskapsgjennomgang

er det i møtene og ved inspeksjonene særlig fokusert på inntjening, tap, selskapenes plasseringer og risikoprofil. Dessuten har man vurdert styrings- og kontrollsystemer, samt reassuranseavdekning. Det er lagt vekt på å understreke at styrene og kontrollkomiteene viser nødvendig engasjement i forståelse av aktiviteten på disse områder. Disse forhold er også framhevet overfor ekstern revisor.

Det ble i 1992 nedlagt et betydelig arbeid knyttet til UNI Storebrandkonsernet. Omfattende inspeksjoner som ble innledet i begynnelsen av året, og var starten på en kontinuerlig oppfølgingsprosess overfor konsernets virksomhet i innland såvel som utland. Fra tiden omkring sammenbruddet i UNI Storebrands morselskap dreide arbeidet seg først om håndtering av selve krisen, og det ble dessuten gitt betydelig bistand til administrasjonsstyret. Det ble også gitt bistand ved utarbeidelse av rapport til Finansdepartementet og Sandene-utvalget.

Av ressursmessige årsaker ble det ikke gjennomført inspeksjoner i private pensjonskasser i 1992. Det samme gjelder finansieringsselskapene. I den utstrekning disse selskapene inngår i bank- eller forsikringskonsern, har deres virksomhet vært gjennomgått ved inspeksjoner eller møter med morselskapet.

I kredittforetakene ble det kun gjennomført tre inspeksjoner og holdt fem møter i 1992. Dette er omlag en halvering av innsatsen sett i forhold til 1991, og må ses som en konsekvens av opptrappingen av forsikringstilsynet, samt de begrensede tilgjengelige ressursene.

REVISORTILSYNET

2.2

Etableringen av et mer aktivt revisortilsyn i tråd med intensjonene ved endringene i revisorloven i 1989 ble gjennomført i 1992. I løpet av året ble det godkjent 157 nye registrerte revisorer og 89 nye statsautoriserte revisorer. Det er nå totalt 4.035 tilsynsobjekter innen dette området.

Det ble gjennomført 40 tilsyn i løpet av 1992, mens 30 saker var under arbeid ved årsskiftet. Det er en klar tendens til flere klager på revisorer. Åtte revisorer mistet retten til å være ansvarlig revisor i 1992, mot tre i 1991 og en i 1990.

VERDIPAPIRHANDELEN

2.3

Verdipapirhandelen har i 1992 vært preget av stor aktivitet i markedet for rentebærende papirer, mens aksjeomsetningen har gått tilbake. Fondsmeglerforetakene

har i ulik grad klart å tilpasse seg de nye markedsforholdene. Det er store forskjeller i foretakenes resultatutvikling.

Flere foretak har dessuten fått sine resultater og soliditet svekket som følge av egenhandel, tap på fordringer og mangelfulle interne rutiner. Kredittilsynet har derfor lagt vekt på å bevisstgjøre og følge opp foretakene når det gjelder de ulike formene for risiko som foretakene utsettes for i verdipapirhandelen.

For å friske opp og styrke fondsmeglerforetakenes kompetanse når det gjelder verdipapirlovgivningen, har Oslo Børs og Kredittilsynet i fellesskap avholdt et kurs om håndhevelse av lovgivningen. Ledelsen i samtlige fondsmeglerforetak deltok. Det legges opp til at kurset skal arrangeres årlig.

Kredittilsynet har søkt å styrke sin egen kompetanse spesielt på den praktiske forståelsen av verdipapirhandelen. Som ledd i denne kompetansehevingen har alle medarbeidere i verdipapirmarkedsseksjonen hospitert i utvalgte fondsmeglerforetak. Ordningen har vært vellykket og vil bli søkt videreført.

Transaksjonstilsynet er et prioritert område i etatens arbeid. Antall mulige innsidesaker har økt i løpet av 1992. Kredittilsynet har påpekt en rekke forhold som strider mot verdipapirhandelens bestemmelser om god meglerskikk. Det oppleves som lite hensiktsmessig at etaten selv ikke har reelle sanksjonsmidler som kan benyttes ved brudd på regelverket. Økokrim har i 1992 besluttet å reise tiltale i den mest omfattende innsidesaken som Kredittilsynet har arbeidet med i de siste par årene.

Tilsynet tok i løpet av året i bruk nye datatilknytninger som letter etatens arbeid med transaksjonstilsynet. Dette vil bli søkt videreutviklet.

Kredittilsynet har i 1992 tatt initiativ til en revisjon av verdipapirlovgivningen. Dette vil bli fulgt opp i 1993.

2.4

EIENDOMSMEGLING

Kredittilsynet har i 1992 lagt vekt på å vurdere den økonomiske situasjon i de foretak som driver eiendomsmegling. Et av vilkårene for å få og opprettholde bevilling til å drive eiendomsmegling er at meglerforetaket er solvent. Mange foretak har svake resultater og til dels meget svak likviditet. Ved utgangen av 1992 hadde ca. 15 prosent av foretakene negativ egenkapital. I 1992 ble det lagt vekt på å øke antall stedlige tilsyn.

Det har vært reist spørsmål om dagens liberale krav til meglerens soliditet er tilstrekkelig til å sikre en tilfredsstillende utvikling og troverdighet for

bransjen. Kredittilsynet vil vurdere hvorvidt det vil være riktig å foreslå en lovendring på dette punkt.

I tilsynsarbeidet har man kommet over tilfeller der det har vært grunn til å kritisere faglig leder for brudd på kravet om at oppdrag skal utføres i samsvar med god meglerskikk. I enkelte saker kan det være grunnlag for sterk kritikk, uten at saken nødvendigvis rammes av noen straffebestemmelse. Utover kritikk fra Kredittilsynet vil slike forhold etter någjeldende lovgivning ikke få konsekvenser for den faglige leder i form av inndraging av meglerbrev. Det bør vurderes lovendringer som gir hjemmel for å stille krav til skikkethet for å få eller beholde meglerbrev.

Arbeidet med å undersøke saker vedrørende mulig ulovlig eiendomsmegling har lagt beslag på mye kapasitet i 1992. Det dreier seg om aktører både innenfor boligmarkedet og næringsmarkedet.

Det har vært reist spørsmål om foretak som leier inn leiligheter og deretter leier dem ut igjen, bør stille sikkerhet på linje med eiendomsmeglerforetak. Brukere av denne type tjenester, normalt forbrukere, kan lide tap dersom virksomheten ikke drives seriøst. Tapene oppstår som følge av at foretakene ikke betaler skyldig husleie til utleier. De kan også oppstå hvis innbetalte leieforskudd benyttes til foretakets drift uten at leietaker gis anledning til å benytte innbetalt forskudd til motregning i skyldig husleie den siste del av leieperioden.

INKASSOVIRKSOMHET

2.5

Inkassotilsynet ble i 1992 høyt prioritert. Det har vært brukt mye ressurser til såvel utredninger som stedlige inspeksjoner og dokumentbasert tilsyn.

En rekke inkassoforetak har svak soliditet og likviditet. Ca. 15 prosent av foretakene har negativ egenkapital, og mange har svake resultater. Inkassoloven stiller ikke krav til foretakenes egenkapital eller soliditet for øvrig. Kredittilsynet mener det bør stilles krav til soliditeten i foretakene og har derfor fremmet forslag om endringer i inkassoloven.

Etter gjeldende regelverk er det anledning til å avtale at inkasserte midler ikke skal holdes på klientkonto. Der det foreligger slik avtale, vil den obligatoriske sikkerhetsstillelsen ikke dekke det tap fordringshaver måtte bli påført. For å styrke fordringshavers stilling og sikre at inkassovirksomheten drives på mer betryggende måte, har Kredittilsynet også på dette punkt fremmet forslag om endringer i inkassoloven. Forslaget går i korte trekk ut på at det innføres obligatorisk krav om bruk av klientkonto.

GRANSKINGSUTVALGETS ARBEID

Kredittilsynet engasjerte i 1990 soren skriver Håkon Wiker til å lede et utvalg som fikk i oppdrag å "undersøke om det i forbindelse med ledelsen eller kontrollen av finansinstitusjoner som har hatt betydelige tap i forhold til forvaltningskapitalen (soliditetsproblemer), kan foreligge straffbare forhold av alvorlig karakter i forbindelse med handlinger eller unnlatelser som kan ha medvirket til den uheldige utvikling."

Utvalget er intet etterforskningsorgan. Det er opprettet for å styrke Kredittilsynets kapasitet overfor spesielt utsatte institusjoner, og utvalgets undersøkelser skjer innenfor tilsynslovens hjemler og ramme. Det er engasjert ekstern revisorbistand i forbindelse med utvalgets arbeid. Utvalget rapporterer til Kredittilsynets styre, som avgjør om det er grunnlag for å underrette påtalemyndigheten om utvalgets anbefalinger og konklusjoner.

Utvalget fikk opprinnelig i oppdrag å igangsette undersøkelser i disse institusjoner: Sunnmørsbanken, Tromsø sparebank, Spareskillingsbanken Trøndelag, Sparebanken Nord, Sparebanken Romsdal, Spareskillingsbanken Oslo, Vesta Hygea og Den Norske Hypotekforening.

I august 1991 ble utvalget anmodet om å igangsette undersøkelser i Kreditkassen og Fokus Bank/Rogalandsbanken. Senere er oppdraget utvidet til å omfatte også Hemnes Sparebank.

Utvalget har avgitt seks innstillinger. Innstillingen for Spareskillingsbanken Oslo ble som den siste av disse, overlatt Kredittilsynets styre den 19. mai 1992. Utvalget har så langt konkludert med at det foreligger grunnlag for oppfølgende undersøkelser fra påtalemyndighetens side i Sunnmørsbanken og Spareskillingsbanken Oslo. Rapportene med underliggende materiale er senere overlatt Økokrim.

Utvalget konsentrerte for øvrig virksomheten i 1992 mot det omfattende arbeidet i Kreditkassen. Parallelt med undersøkelsene i Kreditkassen påbegynte utvalget granskingen av Vesta Hygea.

Endringer i lover og forskrifter

FORVALTNING AV REGELVERKET

3.1

Lovgivningen legger omfattende forvaltningsoppgaver til Kredittilsynet. Dels er dette oppgaver som følger av myndighet tillagt Kredittilsynet direkte i lov eller myndighet etter lov delegert fra Finansdepartementet. Dels er det forvaltningsoppgaver som følger av kredittilsynsloven § 8, hvoretter Kredittilsynet skal forberede alle saker som kommer under dets tilsynsvirksomhet når avgjørelsen er tillagt Kongen eller et departement. Tallmessig sett løper disse oppgavene opp i et firesifret antall pr. år i form av enkeltvedtak fattet av Kredittilsynet. Antall innstillinger hvor vedtaket fattes av overordnet myndighet er langt færre.

Det har vært en utfordring å opprettholde en optimal kvalitet på utførelsen av forvaltningsoppgavene i en periode hvor Kredittilsynet har måttet konsentrere virksomheten mot store enkeltsaker og krisepregede forhold i institusjoner under tilsyn. Høye krav til forsvarlig saksbehandling bør tillegges vekt først og fremst av hensyn til de institusjoner vedtakene angår. Dette må blant annet ses i lys av at avgjørelsene ofte foretas i en sammenheng hvor det er store interesse-motsetninger, og hvor vedtakene har stor betydning for såvel næringer som enkeltinstitusjoner.

Kredittilsynet utfører også et betydelig regelverksarbeid i forbindelse med endringer i eksisterende og utarbeidelse av nye lover og forskrifter.

I forbindelse med tilpasninger i lovverket som følge av EØS-avtalen, ble det i 1992 foretatt flere endringer i finanslovgivningen. Endringenes ikrafttrede er utsatt i påvente av at selve EØS-avtalen blir satt i kraft.

Kredittilsynets forvaltningsoppgaver i forbindelse med regnskapsloven, aksjelovens regnskapskapittel og tilsynsloven omfatter rådgivning og tolking på regnskaps- og kontrollområdet, samt behandling av dispensasjonssøknader. Ca. 4.000 forespørsler er besvart og 363 dispensasjoner er gitt i løpet av året. Tapsforskriftene for bank har vært omfattet med stor interesse med en offentlig debatt som først avtok mot slutten av året. Etter en del presiseringer, synes det nå som regelverket er alminnelig godtatt.

LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER PÅ BANK-, FINANS- OG FORSIKRINGSOMRÅDENE

EØS-avtalen skal motvirke diskriminering på grunn av nasjonalitet samtidig som den skal fremme fri utveksling av tjenester over landegrensene. Det er derfor foretatt endringer som gjennomfører prinsippet om såkalt EØS-lisens, slik at en finansinstitusjon som har fått konsesjon til å drive virksomhet i sitt hjemland skal kunne tilby sine tjenester innenfor hele EØS-området. Det vil derfor være tilstrekkelig med en lisens for hele det marked som er omfattet av EØS-avtalen, slik at finansielle tjenester over grensene vil kunne tilbys enten direkte ved grenseoverskridende virksomhet, eller gjennom filial i andre EØS-land, samt som før gjennom etablering av datterselskap i Norge. Det har til nå ikke vært adgang for utenlandske banker til å etablere filial i Norge.

For forsikring er det fram til det tredje skadeforsikrings- og livsforsikringsdirektivet trer i kraft med noen unntak fremdeles adgang til å stille vilkår om konsesjon for forsikringsselskaper fra andre EØS-land som ønsker å yte tjenester, enten over landegrensene eller via filial i vertslandet. For såkalte store risiki innen skadeforsikring, det vil si forsikringer tegnet av virksomheter over en viss størrelse, skal det imidlertid være fri adgang til tjenesteyting innen hele EØS-området. Videre skal alle typer forsikringskunder på eget initiativ kunne inngå avtale om både skade- og livsforsikring med et selskap i et annet EØS-land.

En viktig endring i bank- og finanslovgivningen er at kravet til startkapital ved etablering av nye finansinstitusjoner er øket vesentlig. Mens det tidligere var krav om at forretningsbanker ikke kunne stiftes med en aksjekapital mindre enn 1 million kroner, og sparebanker ikke kunne stiftes med et grunnfond mindre enn 500.000 kroner, vil det nå være krav om at ingen nye finansinstitusjoner kan startes med en aksjekapital eller grunnfond mindre enn et beløp svarende til 5 millioner ECU - ca. 40 millioner kroner. Det er åpning for at mindre, lokale institusjoner kan stiftes med en startkapital på minimum 1 million ECU, det vil si ca. 8 millioner kroner. De nye krav avviker imidlertid ikke vesentlig fra det som i henhold til de senere års praksis har vært ansett som nødvendig for at norske myndigheter skal kunne tillate etablering av ny virksomhet.

Retten til å drive finansieringsvirksomhet over landegrensene stiller tilsynsmyndighetene overfor nye oppgaver. Tilsyn skal etter EØS-avtalen baseres på prinsippet om hjemlandskontroll, det vil si at hovedansvaret for tilsynet påhviler tilsynsmyndigheten i de enkelte institusjoners hjemland, men tilsynsloven er dessuten endret slik at det vil være hjemmel for å føre tilsyn med utenlandske finansinstitusjoners filialer og øvrig virksomhet i Norge.

Som følge av at EØS-avtalen pålegger de enkelte medlemsland å forebygge og bekjempe hvitvasking av penger, er det gitt nye regler i finansinstitusjons-

loven, blant annet om plikt for den enkelte finansinstitusjon til ikke å gjennomføre transaksjoner som kan ha tilknytning til hvitvasking. De enkelte finansinstitusjoner såvel som Kredittilsynet har plikt til å underrette Økokrim når det avdekkes transaksjoner som kan ha tilknytning til hvitvasking.

Av endringer på forsikringsområdet som følge av EØS-avtalen nevnes at det er vedtatt hjemler for å kunne gi de nødvendige særregler for selskaper med konsesjon fra andre EØS-land som driver virksomhet i Norge. Myndigheten til å sette lovendringene i kraft er delegert til Finansdepartementet.

Det er utarbeidet utkast til forskrift om årsoppgjør for forsikringsselskaper med utgangspunkt i EF's forsikringsdirektiv og norsk rammeregulering av forsikringsselskaper. Utkastet innebærer omfattende endringer fra dagens til dels foreldede regnskapsregelverk.

Finansdepartementet har fastsatt nye regler om kursreguleringsfond og sikkerhetsfond. Det er også fastsatt nye regler om livsforsikring knyttet til egen investeringsavtale med mer. Kredittilsynet har i 1992 fastsatt en utfyllende forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring.

Loven om Statens banksikringsfond er endret slik at det nå åpnes for at Statens Banksikringsfond kan stille egenkapitalgarantier overfor norske banker.

Kredittilsynet fastsatte 16. desember 1992 forskrift om bruk av informasjonsteknologi i banker, forsikringsselskaper, Bankenes Betalingssentral og Verdipapirsentralen. Forskriften erstatter Kredittilsynets tidligere edb-forskrift. Forskriften har til hensikt å sikre at IT-systemer anskaffes, utvikles, drives, vedlikeholdes og avvikles på en ordnet og betryggende måte. Det stilles krav til administrative og organisatoriske forhold, programvare og maskinutstyr, autorisasjons- og tilgangskontroll, drift, kommunikasjon, datanett, fysisk sikkerhet og katastrofeplanlegging. Forskriften trådte i kraft 1. januar 1993.

LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER PÅ VERDIPAPIROMRÅDENE

3.3

Den nye hovedbestemmelsen om innsidehandel i verdipapirhandelsloven § 6 første ledd, trådte i kraft 10. februar 1992. Bestemmelsene om taushetsplikt og forbud mot rådgivning for selskapets ledelse og forbudet mot at ledelsen handler i selskapets verdipapirer i visse perioder trådte i kraft fra samme dato. Nye bestemmelser om emisjonskontroll i lovens § 9 trådte i kraft 20. februar 1992. Finansdepartementet fastsatte i desember 1992 forskrift om klarering av verdipapirhandelen for ledelsen i et selskap.

Kredittilsynet forbereder en større revisjon av deler av verdipapirhandelsloven. Dette skjer med bakgrunn i EØS-avtalen, samt det endringsbehov tilsynet har registrert i sitt arbeid på dette området. Mye av forarbeidet for disse endringene ble utredet i 1992. Tilsynets arbeid med endringene planlegges ferdigbehandlet i 1993.

Regjeringen gjeninnførte ordningen med aksjesparing med skattefradrag med virkning for skatteåret 1992. Den tidligere vedtatte ASG-ordningen ble samtidig opphevet. 8. januar 1993 ble det fastsatt to forskrifter knyttet til ordningen om aksjesparing med skattefradrag (AMS-ordningen) med hjemmel i henholdsvis skatteloven og ligningsloven. Forskriftene gis tilbakevirkende kraft for inntektsåret 1992 og fastslår at det gis fradrag i skatt når innskudd ved kjøp av andel i AMS-fond er innbetalt innen 31. januar 1993.

3.4

FORSKRIFTSENDRINGER PÅ REGNSKAPSOMRÅDET

Kredittilsynet fastsatte 16. desember 1992 forskrift om bruk av løsblad og andre hjelpemidler i stedet for innbundne bøker ("Løsbladforskriften"). Dette er det sentrale regelsett for bokføring i Norge. Forskriften erstatter tilsvarende forskrift av 12. desember 1980 fra Handelsdepartementet og omfatter alle regnskapspliktige i henhold til regnskapsloven.

De vesentligste endringene i løsbladforskrifter innbefatter:

- Anledning til å bokføre og presentere regnskaps-"bøkene" papirløst
- Mulighet for å erstatte og overføre originalt regnskapsmateriale til annet medium (for eksempel optisk/magnetiske media)
- At dokumentasjonskravet for bilagene kun innebærer mulighet for etterprøving av informasjonens riktighet, og ikke at bilaget i seg selv skal kunne bevise innholdet
- Utvidet krav om dokumentasjon og oppbevaring for notegrunnlag og konsernoppgjørstransaksjoner.

Forskriften, som trådte i kraft 1. januar 1993, er av meget stor betydning og vil kunne medføre betydelig kostnadsinnsparing for norske foretak.

Det ble videre utarbeidet høringsutkast til nye fornyelsesforskrifter for retten til å kunne påta seg revisjonsoppdrag etter revisorloven. Slike forskrifter vil tidligst kunne tre i kraft mot slutten av 1993.

Samarbeidsspørsmål

SAMARBEID MED NORSKE INSTITUSJONER

4.1

Kredittilsynet og Norges Bank samarbeider på en rekke områder. På bakgrunn av Stortingets behandling i 1992 om organiseringen av tilsynet med finansnæringen, ble det fra Kredittilsynets side tatt initiativ for å videreutvikle samarbeidet mellom de to institusjonene. Dette arbeidet er nå kommet godt i gang.

Innhenting av regnskapsoppgaver fra finansinstitusjoner for tilsyns- og statistikkformål har i lang tid vært utført i samarbeid mellom Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Kredittilsynet.

Kredittilsynet samarbeider nært med Statens Banksikringsfond. Staten har en observatør i fondets styre, og kredittilsynsdirektøren skal uttale seg før styret treffer vedtak. Kredittilsynsdirektøren er også lovbestemt medlem av Forretningsbankenes Sikringsfonds styre og Sparebankenes Sikringsfonds styre.

Innenfor verdipapirtilsynet avholder Kredittilsynet og Oslo Børs regelmessige samarbeidsmøter. Det finner også sted en mer uformell kontakt med Oslo Børs blant annet for å unngå dobbeltarbeid i innsidesaker og for å oppnå felles forståelse av lover og forskrifter.

I saker hvor det foreligger mistanke om alvorlige lovbrudd er det viktig å ha god kontakt med påtalemyndigheten. Derfor er det opparbeidet et godt samarbeidsforhold mellom Kredittilsynet og Økokrim. I løpet av 1992 ble det oversendt tre saker til Økokrim for videre behandling.

INTERNASJONALT SAMARBEID

4.2

Det nordiske samarbeidet mellom tilsynsmyndighetene tillegges stor vekt. Norge stod i 1992 som arrangør av nordisk banktilsynsmøte. På det administrative området er det etablert et nordisk samarbeid gjennom regelmessige møter i 1992.

Det ble i 1992 avholdt to møter mellom verdipapirtilsynsmyndighetene i de fem nordiske land. Emner på møtene var blant annet tilpasning av nasjonal spesiallovgivning som følge av EØS-avtalen, presentasjon og diskusjon av stedlige tilsynsmetoder og aktuelle problemstillinger rundt innsidehandel og markedsmanipulasjon.

Kredittilsynet var i 1992 fortsatt representert i OECD's Forsikringskomite og deltok for første gang i Forsikringskomiteens statistikkgruppe. Kredittilsynet har gjennom året bidratt til en del OECD-rapporter om blant annet tilsynet med forsikringsnæringen og utviklingen på forsikringsmarkedet i OECD-land. I løpet av året er det påbegynt rapporter om solvensrelaterte spørsmål, forsikringsmegling og premieinntekter. Staten deltok i 1992 også på møtene i Kapitalmarkedskomiteen i OECD.

Hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet over landegrensene synes å øke i takt med internasjonaliseringen av finansmarkedene. Kredittilsynet deltok i 1992 på møtene i arbeidsgruppene under Financial Action Task Force on Money Laundering i OECD. Staten har også hatt sekretariatet i den norske kontaktgruppen for tiltak mot hvitvasking.

I forbindelse med stedlig gjennomgang av norske forsikringsselskaper og bankers virksomhet i Singapore, Storbritannia og Luxembourg er det holdt kontaktmøter med de lokale tilsynsmyndigheter i begge bransjer om forhold av felles interesse.

Kredittilsynet var i 1992 representert på den årlige konferansen til IOSCO (International Organisation of Securities Commissions). Av tema som ble diskutert, og som var av særlig interesse for Kredittilsynet, var konsekvensene av stadig sterkere bindinger mellom finansielle konglomerat over landegrensene og hvordan disse kan og bør reguleres. Videre var det også i 1992 diskusjon om hvordan kapitaldekningskrav for bestemte aktiviteter i fondsmeglerforetak skal beregnes.

I likhet med tidligere år var Kredittilsynet i 1992 representert på treningsprogrammet til Securities and Exchange Commissions (SEC) i Washington for medarbeidere i tilsynsetater. På kurset gjennomgikk en den føderale lovgivningen i USA om innsidehandel og markedsmanipulasjon, samt de arbeidsmetoder SEC benytter i etterforskningen av slike saker.

Kredittilsynet undertegnet i 1992 en samarbeidsavtale med The Securities and Futures Authority Limited (SFA), London. SFA er en selvregulerende organisasjon som er underlagt The Securities and Investment Board (SIB). Avtalen går i korthet ut på at Kredittilsynet og SFA skal utveksle informasjon og opplysninger i saker som er knyttet til de to etatenes jurisdiksjon.

Administrative forhold

STYRET

5.1

I henhold til tilsynsloven skal Kredittilsynet ledes av et styre på fem medlemmer og to varamedlemmer, oppnevnt av Kongen for en periode på fire år. Kredittilsynets styre forelegges saker av prinsipiell karakter og saker som ellers er av viktighet.

Det sittende styret for Kredittilsynet oppnevnt for perioden 1990-93 har følgende sammensetning:

Professor Erling Chr. Selvig, leder Direktør Inger Louise Valle, nestleder Administrerende direktør Finn B. Henriksen Administrerende direktør Kristin H. E. Moe Visesentralbanksjef Kjell Storvik (til 9.10.92)
--

Varamedlemmer:

Professor Asbjørn Rødseth Avdelingsdirektør Jan Halvorsen
--

I forbindelse med Stortingets behandling av Kredittilsynets organisering i oktober 1992 ble det bestemt at Norges Bank ikke skulle være representert i Kredittilsynets styre. På denne bakgrunn ba visesentralbanksjef Kjell Storvik 9. oktober 1992 Finansdepartementet om å bli løst fra sitt styreverv i Kredittilsynet, og han har siden dette tidspunkt ikke vært medlem av tilsynets styre.

To medlemmer valgt av og blant de ansatte supplerer styret ved behandlingen av administrative saker. Representanter for de ansatte var i 1992:

Rådgiver Harald A. Hammer
Utredet Lars Johnsen.

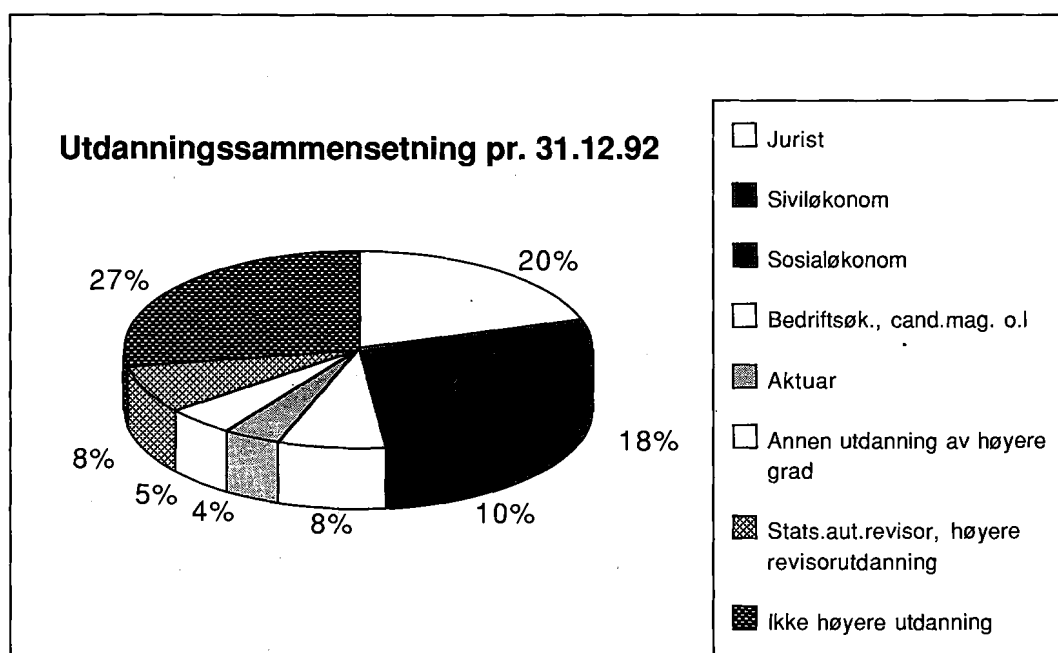
Det har i løpet av 1992 vært avholdt i alt 18 styremøter. Dessuten har enkelte saker blitt vedtatt ved sirkulasjon til styrets medlemmer. Styret har i alt behandlet 94 faglige og administrative saker, i tillegg til at en lang rekke saker har vært forelagt styret til orientering.

ORGANISATORISKE OG PERSONELLMESSIGE SPØRSMÅL

Kredittilsynsdirektør Svein Aasmundstad anmodet i februar 1992 Finansdepartementet om å få fratse sin funksjon før åremålstidens utløp i 1993. På denne bakgrunn ble departementet og Svein Aasmundstad enige om at Aasmundstad fra og med 16. mai 1992 var fritatt for ansvaret som kredittilsynsdirektør. Fra samme tid ble avdelingsdirektør Sven-Henning Kjelsrud konstituert som kredittilsynsdirektør.

Stortinget behandlet i oktober 1992 innstilling fra finanskomiteen om organiseringen av det offentlige tilsynet med finansnæringen (Innst. S. nr 246 (1991-92)). Finanskomiteen pekte i sin innstilling blant annet på at det offentlige tilsynet med finansnæringen trenger en kompetanse- og ressursmessig styrking. Videre ble det påpekt behov for at Kredittilsynet foretok en gjennomgang av sine strategier og arbeidsform med bakgrunn i de siste års erfaringer. I merknadene ble det også forutsatt at tilsynet foretok en fullstendig gjennomgang av organisasjonen i forbindelse med opprustningen for å sikre en forsvarlig bruk av både eksisterende og nye ressurser. På denne bakgrunn utarbeidet Kredittilsynet et notat om hvordan etaten bedre kunne utføre sitt tilsynsarbeid. Notatet tok hovedsakelig sikte på å levere premisser for arbeidet i 1994 og 1995. Videre ble det redegjort for hvilket strategiarbeid og hvilke organisatoriske tilpasninger som er foretatt i løpet av de siste årene og hvordan dette arbeidet blir videreført.

Kredittilsynet hadde i 1992 103 stillingshjemler. Ved utgangen av 1992 var det 99 fast ansatte, mot 97 ved utgangen av 1991. I tillegg kommer vikarer og medarbeidere på engasjement.

Kredittilsynet har lagt vekt på å knytte til seg medarbeidere med omfattende erfaringskompetanse fra tilsynsområdene. Ved utgangen av 1992 hadde 18 medarbeidere slik kompetanse, hvorav 6 på engasjement, mot 16 medarbeidere ved forrige årsskifte.

I 1992 ble det utlyst i alt 20 ledige stillinger. Til sammen var det 267 søkere på disse stillingene. Det er anskaffet et personalsystem som skal gi bedre oversikt og mer effektive rutiner i saksbehandlingen vedrørende nye stillinger og i personalforvaltningen for øvrig.

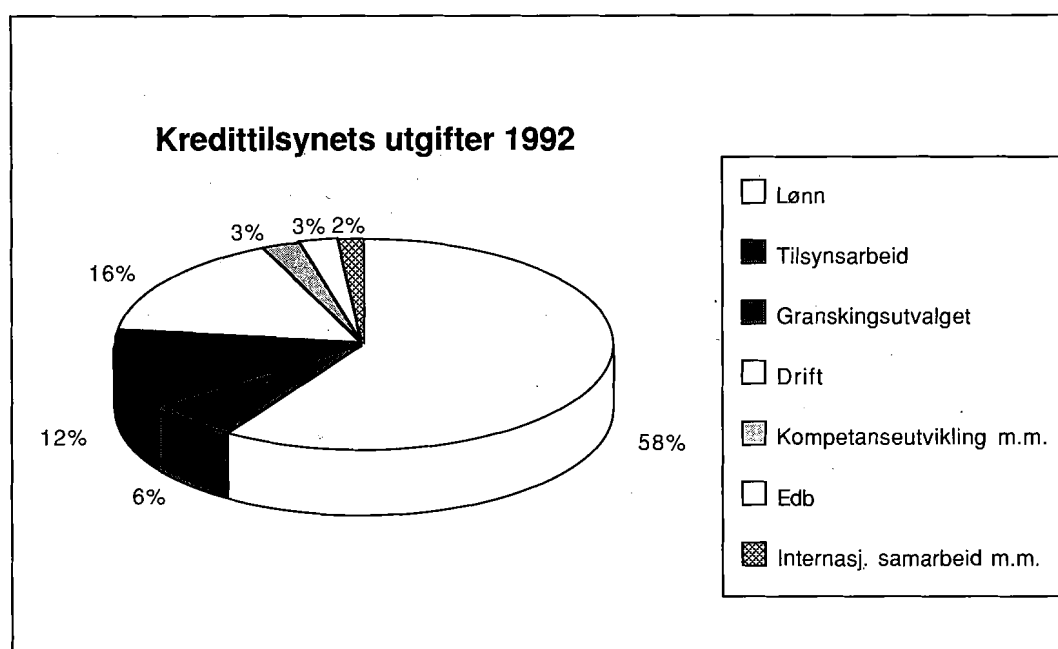
ØKONOMISKE FORHOLD

5.3

Etatens samlede utgifter for 1992 beløp seg til 55,7 millioner kroner. Lønninger, trygder og pensjon utgjorde 33,8 millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på 13 prosent i forhold til 1991. Til driftsutgifter, reiseutgifter, kompetanseutvikling, konsulenttjenester og organisasjonsutvikling ble det brukt 21,9 millioner kroner. Det ble brukt vel 0,5 millioner kroner til edb-investeringer.

I forbindelse med Granskingsutvalgets arbeid ble det brukt 6,7 millioner kroner. Disse utgiftene inngår i beløpene ovenfor til lønn, kjøp av konsulenttjenester, reiseutgifter med mer.

Kredittilsynets utgifter dekkes etter tilsynslovens § 9 av de institusjoner som er under tilsyn ved begynnelsen av budsjettåret. Utgiftene fordeles på de ulike grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet. Det totale utlikningsbeløpet for 1992 utgjorde 44,8 millioner kroner.

OVERSIKT OVER TILSYNSOMRÅDENE PR. 31.12.92

BANK/FINANS

- 134 sparebanker
- 21 forretningsbanker (derav 8 utenlandske)
- 53 finansieringsselskap
- 13 kredittforetak
- 23 låneformidlere

FORSIKRING

- 10 livsforsikringsselskap
- 53 skadeforsikringsselskap
- 20 lokale sjøtrygdslag
- 43 lokale brannkasser
- 22 utenlandske selskaper v/generalagentur
(14 under avvikling)
- 132 private pensjonskasser
- 180 private pensjonsfond
- 39 kommunale pensjonskasser - og fond
- 26 private understøttelsesfond

VERDIPAPIRHANDEL

- 29 fondsmeglerforetak
- 23 forvaltningsselskaper for aksjefond
- 1 opsjonshandlerforetak
Norsk Opsjonssentral
Verdipapirsentralen

EIENDOMSMEGLING

- 244 eiendomsmeglerforetak
- 826 advokater med eiendomsmegling i egen praksis

INKASSOVIRKSOMHET

- 162 inkassoforetak

REVISORER

- 4000 revisorer

ORGANISASJONSPLAN FOR KREDITTILSYNET

